

TEN GELEIDE

Er is de laatste tijd een groeiende aandacht voor de van huis uit dialektsprekende kinderen in het onderwijs. De problemen die zulke kinderen ondervinden, zijn lange tijd niet onderkend; ze waren er wel natuurlijk, dat kan elke leraar bevestigen, maar elke leraar moest ook maar zien hoe hij die problemen op zijn eentje oploste. Noch in de (taal)wetenschap, noch in de algemene didaktiek of de vakdidaktiek, werd het probleem meer als oppervlakkig behandeld.

In de zestiger jaren komt de sociolinguïstiek op; die heeft vanaf het begin sterke interesse voor onderwijskundige vragen, zoals het directe verband tussen taal en denken, de relatie tussen taalvaardigheid en schoolsukses en de problemen van etnische minderheden en lagere sociale klassen in het onderwijs. Tot de grote verdienste van de sociolinguïstiek kan men o.a. rekenen de succesvolle aanval op de zgn. taalkompensatieprogramma's, waarvan de wrakke linguïstische basis helder aan het licht gebracht werd. De erkenning van de linguïstische gelijkwaardigheid van alle taalvariëteiten, en de aansluiting die de traditionele dialektologie zoekt bij de sociolinguïstiek, maakt o.m. de weg vrij voor de (her)ontdekking van de problematiek van dialekt en school, ook in Nederland. We hoeven slechts te wijzen op de ontwikkelingen in Friesland, op het sociolinguïstisch projekt Kerkrade en op de dialektenquête en de nota *School en dialekt* van de CMM.

We zijn dan ook blij dat we de laatste aflevering van Moer uit de jaargang 1976 kunnen wijden aan het thema *Dialekt en school*. Het nummer opent met *Een eigenzinnig leesverslag* van Jan Sturm. Hij introduceert de opvattingen van de Engelse linguïst Trudgill, die na een gedegen analyse tot de konklusie komt: Laat je leerlingen in het onderwijs gerust dialekt gebruiken en verspil geen tijd aan het aanleren van een ander dialekt, nl. de standaardtaal. Een uitzondering wil hij maken, en wel voor het onderwijs in geschreven standaardtaal. Voorzover dialektspreken in het onderwijs problemen oplevert, wordt dat volgens Trudgill veroorzaakt door verkeerde attitudes t.o.v. taal en taalgebruik. Als je die problemen wilt oplossen, zul je je kracht moeten besteden aan het veranderen van die attitudes.

Toon Hagen, die het tweede artikel schreef, vindt dat Trudgill te ver gaat. Hij bepleit de zgn. twee-talige aanpak, waarbij de standaardtaal geleerd wordt op basis van het dialekt. Niet voor niets noemt hij zijn bijdrage: *Didaktische benaderingen van het dialektspreken*; hij geeft enkele suggesties voor de lerarenopleiding en noemt een paar konkrete werkvormen, die de aandacht verdienen bij de didaktisering van de dialektproblematiek. Overigens moet ook hij constateren dat een grondvoorwaarde voor het slagen van een tweetalige didaktiek is, dat leerkrachten de juiste *attitude* hebben tegenover dialekt en standaardtaal.

Na deze twee uitgesproken meningen nemen we (gedeeltes uit) het *Verslag van de discussiedagen over de nota 'school en dialekt'* op. Op basis van de resultaten van een enquête over school en dialekt onder ouders, leraren en studenten van opleidingen, formuleerde de CMM een aantal discussiestellingen. Daarmee trok de CMM de boer op; in het verslag kunt u lezen wat 'men' van de stellingen vond.

Het vierde artikel is van de hand van Toon Hagen, Ton Vallen en Jef Stijnen, alle drie betrokken bij het eerder genoemde sociolinguïstisch projekt Kerkrade. Onder de titel *Dialekt en onderwijs* geven ze een overzicht van de aanleiding tot het projekt, de opzet ervan, en de eerste resultaten. Dat resulteert in een achttiental bevindingen. De eerste luidt dat di-

alektsprekende kinderen in Kerkrade slechtere prestaties leveren bij schoolvorderingstoetsen als kinderen die de standaardtaal beheersen, de laatste dat kontrastieve analyse (= het vergelijken van standaardtaal en dialect) en foutenanalyse belangrijke hulpmiddelen zijn bij het overwinnen van problemen m.b.t. dialect en onderwijs.

De Moer-redactie hoopt dat u veel genoeg zult beleven aan dit thema-nummer. Niet alles wat erin staat is even gemakkelijk te consumeren, dat weten we. De artikelen zijn ook wat lang uitgevallen, ook dat weten we. We hopen echter vooral een bijdrage te leveren aan een belangrijke discussie, een discussie die alle Moer-lezers aangaat: van kleuterschool tot universiteit.

De redactie

De eindredactie van dit nummer berustte bij Jan Sturm